

IEŠKOVO IR ATSAKOVO INTERESŲ PUSIAUSVYRA LAIKINŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMO KONTEKSTE: TEORINĖS IR PRAKTINĖS IŽVALGOS

Giedrė Subačiūtė-Dulinskienė, Einius Mirinavičius, Haroldas Juška

Kauno kolegija

Anotacija. Perteklinio laikinųjų apsaugos priemonių naudojimo problematika yra gana aktuali Lietuvos teisinėje sistemoje, kadangi bene kiekvienas praktikuojantis teisininkas, gindamas kliento interesus, kaip šabloninę ieškinio dalį prideda ir prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Dėl tokio šabloniškumo dažnai iškyla klausimas, ar taikant laikinąsias apsaugos priemones yra išlaikomas ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyros balansas, taip pat ar nėra pažeidžiamas proceso šalių lygiateisiškumo principas. Šios temos problematika išryškėja analizuojant Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso normas ir formuojamą teismų praktiką. Viena vertus, CPK reglamentuojama, kad laikinosios apsaugos priemonės parenkamos vadovaujantis ekonomiškumo principu, o teisingumo bei kiti civilinio proceso teisės principai, reikalauja išlaikyti proceso šalių interesų pusiausvyrą, todėl laikinosios apsaugos priemonės turi būti taikomos arba parenkamos taip, kad nesuteiktų nei vienai iš šalių perdėto pranašumo. Tačiau, kita vertus, teismų praktikoje yra susiformavusi nuostata, jog didelė ieškinio suma preziūmuoja būtinumą taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Todėl, dar neįvertinus reikalavimo pagrįstumo, atsakovui sukeliama neigiami padariniai ir neišlaikoma procese šalių interesų pusiausvyra. Taigi tokiu būdu dirbtinai yra sukuriama atsakovo blogos finansinės būklės prezumpcija ir užkertamas kelias ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyrai išlaikyti.

Raktiniai žodžiai: laikinosios apsaugos priemonės, interesų pusiausvyra, lygiateisiškumas.

Išvadas

Tiek Lietuvos, tiek užsienio teisės doktrinoje laikinųjų apsaugos priemonių (toliau tekste – laikinosios apsaugos priemonės arba LAP) paskirtis ir tikslas apibūdinami labai panašiai – tai priemonės skirtos užtikrinti būsimo teismo sprendimo įvykdymą. Akcentuojamas poreikis teismams prisitaikyti prie greitai besikeičiančio ir inovatyvaus pasaulio, kuriame vertinamas apsukrumas ir kyla pavojus, jog atsakovai įgys imunitetą būsiamam teismo sprendimui (Laužikas, Mikelėnas, Nekrošius, 2003). Ieškinio surašymas yra atsakingas, sudėtingas ir nemažai laiko užimantis veiksmas ir jam atlikti reikia teisinių žinių, išreikalauti, surinkti ir išstudijuoti įvairius dokumentus (Laužikas ir kt., 2003). Tokiu būdu implikuojama, jog norint tinkamai pasiruošti procesui, tačiau tuo pat metu apsaugoti ieškovo interesus, laikinosios apsaugos priemonės yra būtinas šiuolaikinio civilinio proceso institutas. Praktika rodo, kad šis būtinas institutas yra plačiai naudojamas, tačiau kyla klausimas, ar toks šio instituto naudojimas nėra perteklinis, siekiant sąmoningai dirbtinai suvaržyti oponento turtines ir neturtines teises.

Dauguma praktikuojančių teisininkų, atstovaudami savo klientų interesams ir reikšdami ieškinius, atsakovams teismo prašo taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Pažymėtina, jog neretais atvejais į ieškinį tokie prašymai yra įterpiami kaip standartiniai ir šabloniniai. Teismų praktikoje vyrauja nuostata taikyti laikinąsias apsaugos priemones susiformavusi dėl būsimo teismo sprendimo neįvykdymo rizikos didesnio tikėtumo, kai ginčo suma traktuotina kaip didelė. Kita vertus, taikant laikinąsias apsaugos priemones būtina atsižvelgti ne tik į bū-

tinumo užtikrinti teismo sprendimo įvykdymą kriterijų, bet ir į tai, kokias laikinąsias apsaugos priemones konkrečioje situacijoje yra tikslingiausia taikyti, ar konkreti suma yra reikšminga konkrečiam atsakovui, atsižvelgiant į jo finansinę situaciją ir kitus atitinkamus kriterijus.

Temos aktualumas ir probleminė situacija

CPK 145 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad laikinosios apsaugos priemonės parenkamos vadovaujantis ekonomiškumo principu. Teisingumo bei kiti civilinio proceso teisės principai, reikalauja išlaikyti proceso šalių interesų pusiausvyrą, todėl laikinosios apsaugos priemonės turi būti taikomos arba parenkamos taip, kad nesuteiktų nei vienai iš šalių perdėto pranašumo. Tačiau praktikoje gali susiklostyti situacija, kai kreditorius reikšdamas ieškinį skolininkui (atsakovui) ir teismo prašydamas taikyti laikinąsias apsaugos priemones šia procesine teise naudojasi turėdamas intenciją pakenkti oponentui ar jį šantažuoti. Teismui net nepradėjus spręsti bylos iš esmės ir aiškintis reikalavimo pagrįstumo skolininkas sumoka skolą kreditoriui, kadangi jo ūkinė-komercinė veikla suvaržoma. Pažymėtina ir tai, jog šiuo atveju, teismas byloje nespėja nustatyti objektyviosios tiesos. Taigi ieškovui sukuriamos teisinės prielaidos piktnaudžiauti savo procesinėmis teisėmis ir iškyla klausimas, ar civiliniame procese šalių interesų pusiausvyra lieka išlaikoma, ar nepažeidžiami esminiai principai, kuriais vadovaujamosi laikinųjų apsaugos priemonių taikymo institute.

Šios temos problematiškumą lemia didelė gausa šabloninių ir nemotyvuotų procesinių prašymų tai-

kyti laikinasias apsaugos priemones, teismų praktikoje susiformavusi nuostata, jog didelė ieškinio suma preziūmuoja būtinumą taikyti laikinasias apsaugos priemones ir dėl šių priežasčių, dar neįvertinus reikalavimo pagrįstumo, atsakovui sukeliama neigiami padariniai ir neišlaikoma procese šalių interesų pusiausvyra.

Straipsnio tikslas: taikant lyginamąjį tyrimo metodą atsakyti į klausimą, ar taikant laikinasias apsaugos priemones civiliniame procese yra išlaikomas ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyros balansas.

Tyrimo uždaviniai: laikinųjų apsaugos priemonių sampratos analizė; proceso šalių padėties ir interesų pusiausvyros teisminiame procese, kai yra taikomos laikinosios apsaugos priemonės, analizė; teismų praktikos analizė; Europos Sąjungos valstybių teisės aktų analizė.

Tyrimo metodai: lyginamasis, dokumentų analizės, loginis, istorinis.

Tyrimų rezultatai ir jų analizė

Laikinių apsaugos priemonių samprata nacionalinėje ir užsienio šalių teisėje

Norint išsamiai išnagrinėti bet kurį teisės institutą, būtina suvokti jo esmę. Taigi siekiant detaliau susipažinti su LAP institutu bei suvokti ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyros užtikrinimo poreikį, toliau šioje straipsnio dalyje apžvelgsime instituto raidą bei sąvoką.

Sąvoka „laikinojo pobūdžio priemonės“ Lietuvoje atsirado tik 1999 metais, priėmus LR Aukščiausiojo Teismo (toliau LAT) nutartimi Nr. 3K-3-115/2014, kuriame nurodoma, jog gali būti taikomos ir kitos įstatymuose numatytos ar teismo pritaikytos priemonės, kurių nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar pasidaryti neįmanomas. Šiuo atveju paminėtina, kad CPK yra numatomos ir specifinių ginčų kategorijoms taikomos specialiosios laikinosios apsaugos priemonės, kaip antai CPK 423⁷ numatomos laikinosios apsaugos priemonės, kurios gali būti taikomos tik sprendžiant ginčus viešųjų pirkimų bylose. Pažymėtina, jog Lietuvos teismų taikomos laikinosios apsaugos priemonės neapsiriboja vien CPK ar kitais įstatymais. Kaip pavyzdį, šiuo atveju galima paminėti 1952 m. Tarptautinę konvenciją „Dėl kai kurių taisyklių, susijusių su laivų areštu, suvienodinimo“, kurioje numatomos jurisdikcijos taisyklės ir specialiosios laikinosios apsaugos priemonės bei jų taikymas, sprendžiant jūrinius ginčus dėl laivų arešto. Taigi, įvertinus aukščiau išdėstytą, autorių nuomonę, Lietuvos teisinėje sistemoje laikinasias apsaugos priemones galima klasifikuoti į bendrąsias, kurios yra skirtos spęsti specifiniams ginčams ir yra numatytos kituose CPK straipsniuose, įstatymuose ar tarptautinėse konvencijose.

Laikinių apsaugos priemonių esmė nėra išsamiai paaiškinta LR CPK XI skyriaus penktame skirsnyje, todėl platesnė sąvokos samprata atskleidžiama pasitelkiant Lietuvos teisės doktriną, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Europos Žmogaus teisių teismo jurisprudenciją bei kitų Europos valstybių teisinę bazę bei doktriną.

Driukas, Valančius (2006) nurodo keletą esminių laikinųjų apsaugos priemonių sampratos aspektų:

- užkertamas kelias teisę pažeidžiantiems veiksams;
- sumažinami jau padaryti nuostoliai ir žala ginamiems interesams;
- išlaikomas atsakovo teisinės padėties status quo;

- kreditorius apsaugomas nuo sprendimo įvykdymą žlugdančių skolininko veiksų.

Analogiškas aiškinimas pateikiamas ir Lietuvos Aukščiausiojo teismo (toliau LAT) jurisprudencijoje, 2014-01-03 LAT nutartimi Nr. 3K-3-115/2014 konstatavo, jog laikinųjų apsaugos priemonių taikymas yra susijęs su tam tikrų ribojimų nustatymu atsakovui ar jo turtui bei turtinėms ir neturtinėms teisėms. 2011-12-14 nutartimi Nr. 3K-3-500/2011 pabrėžė, jog laikinųjų apsaugos priemonių paskirtis – užtikrinti būsimo teismo sprendimo įvykdymą ir garantuoti šio sprendimo privalomumą. Laikinių apsaugos priemonių atveju yra priverstinai ribojamos atsakovo turtinės teisės ir interesai arba jam uždedama prievolė atlikti tam tikrus veiksmus.

Taikant laikinasias apsaugos priemones atliekamas preliminarus ieškinio pagrįstumo vertinimas, kurio jokių būdu negalima prilyginti bylos išsprendimui iš esmės. Tikimybės, kad bus priimtas ieškovo palankus sprendimas, nebuvimas, eliminuoja ir sprendimo nevykdymo riziką. Štai, pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas, panaikino žemesnės instancijos teismo taikytas laikinasias apsaugos priemones, nes paaiškėjo, jog nors teigusi savavališką atsakovo statinių pastatymą, ieškovė neturėjo tam jokių įrodymų, leidimai statybai buvo išduoti teisėtai, todėl rizikos dėl sprendimo neįvykdymo šioje byloje nebuvo (2010-03-19 nutartis civilinėje byloje Nr. 2S-430-492/2010).

Nebaigtinis laikinųjų apsaugos priemonių, kuriomis ribojamos atitinkamos teisės, sąrašas yra reglamentuotas CPK 145 straipsnio 1 dalyje. Pagrindą tokiai išvadai suteikia minėto straipsnio 1 dalies 13 punktas, kuriame nurodoma, jog gali būti taikomos ir kitos įstatymuose numatytos ar teismo pritaikytos priemonės, kurių nesiėmus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar pasidaryti neįmanomas. Šiuo atveju paminėtina, kad CPK yra numatomos ir specifinių ginčų kategorijoms taikomos specialiosios laikinosios apsaugos priemonės, kaip antai CPK 423⁷ numatomos laikinosios apsaugos priemonės, kurios gali būti taikomos tik sprendžiant ginčus viešųjų pirkimų bylose. Pažymėtina, jog Lietuvos teismų taikomos laikinosios apsaugos priemonės neapsiriboja vien CPK ar kitais įstatymais. Kaip pavyzdį, šiuo atveju galima paminėti 1952 m. Tarptautinę konvenciją „Dėl kai kurių taisyklių, susijusių su laivų areštu, suvienodinimo“, kurioje numatomos jurisdikcijos taisyklės ir specialiosios laikinosios apsaugos priemonės bei jų taikymas, sprendžiant jūrinius ginčus dėl laivų arešto. Taigi, įvertinus aukščiau išdėstytą, autorių nuomonę, Lietuvos teisinėje sistemoje laikinasias apsaugos priemones galima klasifikuoti į bendrąsias, kurios yra skirtos spęsti specifiniams ginčams ir yra numatytos kituose CPK straipsniuose, įstatymuose ar tarptautinėse konvencijose.

Lietuvos teisės aktuose, doktrinoje bei jurisprudencijoje

dencijoje įtvirtinta laikinųjų apsaugos priemonių samprata yra artima daugelio kitų Europos šalių LAP sampratai. Štai Jungtinėje Karalystėje Civilinio Proceso taisyklių 25 skirsnis nurodo, jog laikinosios apsaugos priemonės gali būti teismo taikomos prieš prasidedant teismui, kai klausimas yra skubus ir neatidėliotinas arba kai to reikalauja teisingumo vykdymas. Ieškovas gali siekti savo interesų apsaugos prieš prasidedant procesui, prašydamas taikyti laikinąsias apsaugos priemones atsakovui, kad šis negalėtų imtis veiksmų, kenkiančių ieškovui.

Ispanijos civilinio proceso įstatymo 726 str. taip pat eksplicitiškai nurodo efektyvios teisinės gynybos, įgyvendinant teigiamą teismo sprendimą, svarbą. Įvardija LAP kaip „įsakymus ir draudimus“, kuriuos, prieš prasidedant atitinkamiems teisiniams procesams, priima teismas.

Bulgarijoje laikinosios apsaugos priemonės taikomos, kai be jų ieškovui tampa neįmanoma įgyvendinti savo teisių arba toks teisių įgyvendinimas yra apsunkinamas. Pažymėtina, jog prašymas turi būti pagrįstas įtikinamais rašytiniais įrodymais ir tuo, skiriasi nuo lietuviškųjų LAP, kai raštiniais įrodymais būtinybės taikyti LAP grįsti nereikia.

Kalbant apie laikinųjų apsaugos priemonių sampratą ES lygiu, vertėtų pažymėti Europos Teisingumo Teismo (toliau – ETT) suformuluotą nuostatą, jog laikinosios apsaugos priemonės yra skirtos apsaugoti teisinę ar faktinę situaciją, taip pat apsaugoti teises, kurios yra visuotinai pripažintos (Case C-261/90, Reichert and Kockler v. Dresdner Bank [1992], ECR I-02149).

Europos Žmogaus Teisių Teismas, nors ir taikantis kiek kitokio pobūdžio laikinąsias apsaugos priemones, jų sampratą apibūdina lygiai taip pat: laikinosios apsaugos priemonės yra neatidėliotinos ir skubios priemonės, kurios, atsižvelgiant į teismo suformuotą praktiką, taikomos tik tais atvejais, kai yra neišvengiama nepataisomos žalos atsiradimo tikimybė – daugiausiai ekstradicijos ir išsiuntimo iš šalies atvejais („Fact sheet – Interim measures“, European Court of Human Rights, Press Unit (January, 2013), p. 2). Tokios priemonės taikomos teismo prieš priimant sprendimus dėl pačios bylos teisingumo, pareiškimo priimtumo bei dėl klausimo išsprendimo iš esmės (Rules of Procedure of the Court of Justice of 29 September 2012 [OJL 265], Rule 39, practice directions).

Apibendrinat anksčiau minėtus šaltinius, galime teigti, jog laikinųjų apsaugos priemonių sampratą galima trumpai įvardyti kaip staigią reakciją į galimus pokyčius, siekiant apsaugoti teisinę ar faktinę *status quo*. Tačiau tinkamas šio *status quo* išsaugojimas yra reikalaujantis daugiau pastangų nei iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kadangi reikia balansuoti tarp *status quo* išsaugojimo ir šalių procesinės ar faktinės padėties nepabloginimo iš esmės.

Ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyros užtikrinimas taikant laikinąsias apsaugos priemones

Vadovaujantis proporcingumo bei šalių lygiai teisiškumo principais, įstatymai numato tam tikras priemones, kuriomis gali pasinaudoti atsakovas (skolininkas), gindamas savo teises bei teisėtus interesus. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 146 str. 2 d. įtvirtintas atsakovo nuostolių dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo atlyginimo institutas. Tačiau tai yra tik vienas iš ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyros principo įgyvendinimo laikinųjų apsaugos priemonių institute pavyzdžių.

Lietuvos apeliacinis teismas 2010-11-25, 2008-04-17, 2008-04-17 nutartimis atitinkamai bylose Nr. 2-2174/2010, Nr. 2-254/2008, Nr. 2-285/2008 bei 2011 m. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas „Bendrųjų klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo apžvalgoje Nr. AC-34-2 konstatavo, CPK 146 str. 1 d. nurodoma, kad šalies prašymu teismas nutartimi gali pareikalauti, kad ieškovas, ar kitas prašymą LAP taikymo padavęs asmuo, per teismo nustatytą terminą pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą. Tai savotiška garantija, jog esant ieškovui nepalankiai situacijai ir paaiškėjus, jog LAP buvo taikytos nesant pakankamam pagrindui, atsakovas galės atgauti patirtus nuostolius. Nors įstatymas ir neįpareigoja teismo esant šalies prašymui tai padaryti, o nuostatą formuluoja kaip esančią teismo dispozicijai spręsti, manytina, jog atsižvelgiant į tai, taikant LAP yra ypač suvaržomos atsakovo teisės, o sprendimas taikyti LAP negali būti prilyginamas bylos išsprendimui iš esmės, būtų tikslinga tokį prašymą tenkinti. Kita vertus, nors ir negalima įžvelgti tendencingumo, teismų praktikoje randame pavyzdžių, kai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013-11-27 nutartimi byloje Nr. 3K-607/2013, tokį prašymą atmetė, motyvuodamas teisės, kreiptis į teismą su nauju ieškiniu dėl nuostolių patirtų dėl LAP taikymo atlyginimo, išaiškinimu. Ieškovo turtinė padėtis nuostolių atlyginimo užtikrinimo taikymo nelemia.

Atsakovui, patyrusiam nuostolių dėl jam pritaikytų laikinųjų apsaugos priemonių, suteikiamas 14 dienų terminas po teismo sprendimo dėl ginčo esmės įsiteisėjimo dienos pareikšti ieškinį dėl nuostolių atlyginimo. Tačiau, tuo atveju, jeigu atsakovas savo pažeistas teises gina pasyviai ir ieškinio dėl nuostolių atlyginimo per įstatymo nustatytą 14 dienų terminą nepareiškia, tai nuostolių atlyginimo užtikrinimo priemonių panaikinimas neužkerta kelio atsakovui bendra tvarka pareikšti ieškinį dėl nuostolių atlyginimo. Tokia įstatymo formuluotė suponuoja išvadą, jog šiuo atveju yra taikomas LR Civilinio kodekso 1.125 str. 8 d. numatytas sutrumpintas 3 metų ieškinio senaties terminas dėl žalos atlyginimo. Taigi pagrindinis skirtumas tarp to, ar

atsakovas pareiškė ieškinį dėl nuostolių atlyginimo per 14 dienų (LR CPK 146 str. 2 d.), ar per 3 metus (LR CK 1.125 str. 8 d.), yra tas, kad pirmuoju atveju ieškoviui išliks galioti teismo taikytos nuostolių atlyginimo užtikrinimo priemonės.

CPK 131 str. 1 d. 1 p. nurodo, jog ieškinys turi būti įkainotas, nurodant konkrečią ieškinio sumą. Pateikiant ieškinį dėl nuostolių, patirtų dėl LAP taikymo iškyla problema, dėl tokio trumpo termino ieškiniui pateikti suteikimo, mat tam tikrose situacijose gali būti sudėtinga per trumpą laiką tiksliai apskaičiuoti tiesioginius, o juo labiau – netiesioginius, nuostolius.

Civilinio proceso kodekso 150 str. 1 d. įpareigoja teismą pranešti atsakovui apie nutarties dėl LAP taikymo priėmimą. Pažymėtina, jog atsakovui pranešama ne apie prašymo taikyti LAP gavimą, bet apie jau priimtą teismo nutartį taikyti laikinąsias apsaugos priemones, taigi toks įstatyminis reguliavimas kelia klausimą, ar tokiu būdu nėra pažeistas šalių interesų pusiausvyros principas ir teisė būti teismo išklausytam.

Taip pat įstatymas suteikė teismui diskreciją pačiam spręsti, ar laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimą tiksliau nagrinėti pranešus atsakovui, ar jam nepranešus, tačiau reikia pažymėti, kad laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos nepranešus atsakovui tik išimtiniais atvejais. Kita vertus, analizuojant teismų praktiką, pastebėta, kad dažniau laikinosios apsaugos yra taikomos nepranešus atsakovui, kuris apie jam taikytą laikiną teisių apribojimą sužino tik gavęs teismo nutartį arba iš antstolio gauto patvirtavimo (2011 m. LAT „Bendrųjų klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo apžvalgos Nr. AC-34-2, punktas 6.2). Pažymėtina, jog Lietuvos apeliacinis teismas 2014-01-23 nutartimi byloje Nr. 2-63/2014 nurodė, jog klausimo dėl laikinųjų apsaugos priemonių išsprendimas nepranešus atsakovui, yra ne taisyklė, o taisyklės išimtis. Tokia įtvirtinta galimybė yra teisės būti išklausytam principo išimtis. Anksčiau paminėta deklaratyvi teismų pozicija, aiškiai nurodanti pageidautiną įstatymo taikymo kryptį, manytina, jog prieštarauja realiai situacijai ir suponuoja teisės būti išklausytam principo bei šalių interesų pusiausvyros principo pažeidimą. Atsakovas neturi galimybės atsikirsti į argumentus, kuriais vadovaujantis yra taikomos laikinosios apsaugos priemonės, o įstatymo suteikiama galimybė pateikti prašymą dėl LAP pakeitimo ar panaikinimo yra jau *post factum* priemonė, kuri neužkerta kelio galimam nuostolių dėl LAP taikymui atsirasti.

Lietuvos Apeliacinis teismas 2007-10-28 ir 2010-01-14 nutartimis atitinkamai bylose Nr. 2-652/2007 ir Nr. 2-48/2010 konstatavo, jog laikinosios apsaugos priemonės turi būti parenkamos tokios, kad nei vienai šaliai nesuteiktų nepagrįsto pranašumo ir nesuvaržytų nė vienos iš šalių teisių labiau, nei yra absoliučiai būtina tikslui pasiekti.

Būtent dėl šios priežasties teismų praktikoje pabrėžiama, kad konkrečios rūšies ir masto laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos tik pareikšto reikalavimo ribose ir tik siekiant teismo sprendimo, priimto būtent pagal pareikštus ieškinio reikalavimus, vykdymo užtikrinimo (Lietuvos Apeliacinio teismo 2008-12-31 nutartis byloje Nr. 2-949/2008). Ši įstatyminė nuostata iš dalies užtikrina atsakovo interesų svarbą ir užkerta kelią ieškovo piktnaudžiavimui savo teisėmis.

Teismas, siekdamas šalims sudaryti vienodas galimybes rungtis šioje proceso stadijoje ir priimti nutartį tik išklausęs abi šalis, turėtų paprašyti atsakovo pateikti atsiliepimą į prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, ir tik gavęs šį dokumentą nuspręsti, ar yra pagrindas tenkinti pastarąjį prašymą. Bet kuriuo atveju teismas neturi teisės ieškoviui priskirtos įrodinėjimo pareigos perkelti atsakovui, ir atvirkščiai (Lietuvos Apeliacinio teismo 2009-06-18 nutartis byloje Nr. 2-698/2009). Tokia itin svarbi apeliacinio teismo nuomonė deja nėra vienareikšmiška. Teismų praktikoje dažnai pasitaiko nevienodumas dėl įrodinėjimo naštos pasiskirstymo laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procese. Bendroji CPK nuostata, įvardyta 178 str. yra ta, jog šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių šio Kodekso nustatyta tvarka nereikia įrodinėti. Įstatymas tiesiogiai nenumato kitokios įrodinėjimo tvarkos LAP institutui, todėl teigtina, jog ieškovas, teikdamas prašymą taikyti LAP turi įrodyti tokio taikymo būtinybę. Akcentuotina, jog pateikdamas prašymą teismui ieškovas nepateikia jam duomenų apie atsakovo finansinę būklę, kurie įrodytų apie būsimo sprendimo vykdymo užtikrinimo būtinybę. Tačiau, jau anksčiau minėtoje 2009-06-18 nutarties byloje Nr. 2-698/2009 Lietuvos apeliacinis teismas yra akcentavęs, jog neturėdamas duomenų apie šalių turtingumą padėti, teismas apskritai neturi pagrindo spręsti klausimo dėl arešto taikymo atsakovo turtui. Kitokios išvados reikštų, kad teismas klausimą dėl nuosavybės teisių į turtą ribojimo gali spręsti ne pagal proceso taisykles, nustatančias šalių teises ir pareigas įrodinėjimo procese, o remiantis vien tik spėjimais, prielaidomis.

Dar vienas, jau anksčiau minėtas akcentas dėl proklamuojamo, tačiau abejotinai realiai įgyvendinamo interesų pusiausvyros principo, yra susijęs su faktinėmis situacijomis, kai prašymas taikyti LAP yra patenkinamas. Analizuojant teismų praktiką, teigtina, jog teismai yra linkę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kai ieškovo reikalavimo suma yra didelė. Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad prezumpcija, jog didelė reikalavimo suma sudaro pagrindą taikyti laikinąsias apsaugos priemones nėra absoliuti (2008-12-04, 2010-09-09, 2010-12-19 nutartys atitinkamai bylose Nr. 2-916/2008, Nr. 2-1075/2010,

Nr. 2-1539/2010). Sprendžiant, ar ieškinio suma yra didelė ir ar egzistuoja faktinis pagrindas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, turi būti įvertinama ne tik reikalavimo suma ir ar ieškinio suma konkrečiam asmeniui pagal jo turimo turto vertę, gaunamas pajamas, turimo kapitalo dydį yra didelė, bet ir atsakovo turtinė padėtis, turtinės padėties pokyčio perspektyvos. Kai paneigiama objektyvi grėsmė būsimo teismo sprendimui įvykdyti, teismas neturėtų taikyti laikinųjų apsaugos priemonių.

Manytina, jog didelė suma teismų praktikoje ir yra laikytina objektyvia grėsme galimam būsimo sprendimo neįvykdymui. Nepaisant to, tokiu atveju pabrėžtina, jog nėra blogos finansinės būklės prezumpcijos, todėl būtent ieškovas turi įrodyti blogą atsakovo finansinę būklę. Šioje vietoje vėlgi, patenkame į teisinio reguliavimo aklavietę, nes įstatymas eksplisitiškai nurodo, jog nebūtina, kartu su prašymu taikyti LAP pateikti rašytinių įrodymų, grindžiančių šį reikalavimą, šiuo atveju yra ieškovo argumentas, jog atsakovui pareikšto reikalavimo suma yra didelė.

Kontraversiško šiai situacijai suteikia ir nevienoda teismų praktika. Lietuvos apeliacinis teismas 2010-01-14 nutartimi byloje Nr. 2-25/2010 yra nurodęs, jog įrodymus dėl stabilios finansinės būklės teismui turi pateikti atsakovas. Teismas minėta nutartimi paneigia, jog įrodinėjimo našta turi būti išimtinai perkeliama ieškovu, ir nurodo, kad būtent atsakovas, siekdamas įrodyti savo mokumą, turi pateikti atitinkamus įrodymus. Šioje nutartyje teismas konstatuoja, jog ieškovui yra sudėtinga pateikti atsakovo finansinę būklę įrodančius dokumentus. Abejotina, ar tokiu būdu dirbtinai nesukuriama blogos finansinės būklės prezumpcija.

Kitoje panašioje situacijoje Lietuvos apeliacinis teismas 2009-06-04 nutartimi byloje Nr. 2-663/2009 yra pažymėjęs, jog tai, ar ieškinio suma yra didelė ir ar egzistuoja faktinis pagrindas taikyti LAP, nustatoma vertinant subjektyviąją prasmę, t.y. iš atsakovo pozicijos. Kai yra įrodymų, kad ieškinio suma konkrečiam asmeniui pagal jo turimo turto vertę, gaunamas pajamas, turimo kapitalo dydį nėra didelė, t. y. kai paneigiama objektyvi grėsmė būsimumo teismo sprendimui įvykdyti, teismas neturi pagrindo taikyti laikinųjų apsaugos priemonių (CPK 178 straipsnis). Kaip matome, teismas kalba apie „atsakovo poziciją“ ir „įrodymus“, iš ko galima daryti išvadą, jog šiuos įrodymus, apie jam pateikiamo reikalavimo sumos mažareikšmiškumą, turi pateikti pats atsakovas. Tokiu būdu grįžtame prie jau nagrinėtos įrodinėjimo pareigos perkėlimo problematikos ir akivaizdžios interesų pusiausvyros kritikos.

Manytina, jog tam tikrais atvejais, laikinųjų apsaugos priemonių teisinis reglamentavimas, gali ieškovui sukurti teisinę prielaidą piktnaudžiauti procesine teise, pvz.: ieškovas reikšdamas pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo remiantis LR CPK 433 str. 3 d. ne tik, kad turi teisę, bet ir privalo

prie pareiškimo nepridėti jokių rašytinių įrodymų, kuriais remdamasis, jis pagrįstų savo reikalavimo pagrįstumą. Tame pačiame prašyme ieškovas gali reikalauti, kad atsakovui būtų taikytos laikinosios apsaugos priemonės. Paprastai, jeigu pareikšto reikalavimo suma yra didelė (o jos teismas objektyviai įvertinti neturi galimybės, kadangi, pareiškime dėl teismo įsakymo išdavimo, kreditorius nepateikia jokių objektyvių duomenų ar argumentų) teismas, neturėdamas jokių objektyvių įrodymų, taiko laikinąsias apsaugos priemones. Tokiu būdu sukuriama teisinė prielaidos ieškovui piktnaudžiauti procesine teise.

Lietuvoje, kaip gana jaunoje teisinėje sistemoje, atsakovui suteikiamos jo interesų gynimo priemonės LR civilinio proceso kodekse bei LR teismų praktikoje neatspindi realios padėties, jog nors ir implicitiškai, tačiau realiai ieškovo interesams yra suteikiama pirmenybė atsakovo interesų apsaugai. Įstatyminis reguliavimas yra ne itin išsamus, o teisinė praktika – akivaizdžiai nenuosekli, tokiu būdu užkertant kelią ieškovo ir atsakovo interesų pusiausvyrai išlaikyti.

Laikinių apsaugos priemonių taikymo ypatumai ir proceso šalių interesų pusiausvyros užtikrinimas Europos Sąjungos valstybių įstatyminėse bazėse

Lietuvos teisinė bazė ir naujasis civilinio proceso kodeksas buvo kuriami vadovaujantis užsienio valstybių patirtimi. Įstojus į Europos Sąjungą, Lietuva savo teisės aktus turėjo suderinti su Europos normatyvais. Europos Sąjunga numato pamatines nuostatas ir principus, kuriais vadovaudamosios šalys narės turi plėtoti nacionalinę teisėkūrą, o konkretūs šio plėtojimo įgyvendinimo būdai paliekami pačioms valstybėms - narėms. Dėl šios priežasties verta palyginti Lietuvos civilinio proceso kodekse numatytus laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ypatumus ir proceso šalių interesų pusiausvyros (lygiateisiškumo) užtikrinimo priemones su kitose Europos Sąjungos valstybėse galiojančiais nacionaliniais teisės aktais.

Bulgarijos civilinį procesą reglamentuoja Civilinio proceso kodeksas, įsigaliojęs 2005 metais. Laikinosios apsaugos priemonės reglamentuojamos 389 – 404 šio kodekso straipsniuose.

Šios normos nesuteikia ieškovui tiek daug laisvės piktnaudžiauti savo procesinėmis teisėmis, nes skirtingai nei Lietuvoje, be grėsmės dėl būsimo sprendimo neįvykdymo, turi būt įvykdyta dar bent viena iš dviejų sąlygų: prašymas pagrįstas rašytiniais įrodymais, arba įvykdoma tai, kas mūsų šalies terminais tariant, būtų vadinama nuostolių atlyginimo užtikrinimu. Taigi atsakovo interesai Bulgarijos teisėje veikia kaip šiek tiek didesnė atsvara ieškovo interesams. Kita vertus, tikėtina, jog ieškovai dėl šio „apsunkinimo“ rečiau prašo taikyti LAP. Rašy-

tinų įrodymų surinkimas užima laiko. Kita vertus – siekiant ateityje pateikti ieškinį, tokie rašytiniai įrodymai jau turėtų būti rengiami. Bet tuomet kyla klausimas, ar pateikus šiuos įrodymus ir teismui į juos atsižvelgus laikinųjų apsaugos priemonių taikymas nesupanašėja su bylos išsprendimu iš esmės. Atsakovui suteikiama teisė per vieną savaitę nuo LAP taikymo pradžios pateikti dėl to skundą. Taigi toks skundas pateikiamas tik po to, kai LAP įsigalioja. Tokiu būdu taip pat kaip ir Lietuvoje, galimybė apskųsti laikinųjų apsaugos priemonių taikymą egzistuoja jau tik kaip *post factum* priemonė.

Bulgarijos civilinio proceso kodekso 403 str. taip pat numato galimybę atsakovui prašyti, kad ieškovas atlygintų jam nuostolius, kilusius dėl LAP taikymo. Įstatymas numato dvi situacijas: kai atsakovas gali prašyti šių nuostolių atlyginimo, kai byla yra nutraukiama, ieškinys atmetamas, arba kai laikinąsias apsaugos priemones pritaikius prieš ieškinio padavimą, toks ieškinys visgi nėra paduodamas per nustatytą periodą. Tai – visiškai logiškas XXI amžiaus civilinio proceso laikinųjų apsaugos priemonių taikymo instituto bruožas, priešpastatomas itin agresyviai laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procese ginamiems ieškovo interesams. Nors kai kuriais kitais aspektais – tokiais, kaip: reikalavimas pateikti rašytinius įrodymus ar pateikti nuostolių atlyginimo užtikrinimą – Bulgarijos civilinis procesas yra iš dalies šiek tiek pažangesnis už lietuviškąjį, čia iškyla kitų procedūrinių ir interesų pusiausvyros klausimų, kurie tik įrodo, jog visiškai interesų pusiausvyra taikant LAP, yra negalima.

Jungtinės Karalystės pagrindinis teisės aktas reglamentuojantis civilinį procesą – 1998 metų Civilinio proceso taisyklės. 25 dalis „Laikinosios priemonės“ reglamentuoja laikinųjų apsaugos priemonių taikymą.

Siekdamas apsaugoti atsakovą, teismas, atsižvelgdamas į tam tikras aplinkybes, gali nurodyti, jog reikalingas nuostolių atlyginimo užtikrinimas, paprastai įmokant tam tikrą sumą į teismo sąskaitą. Pateikdamas prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, ieškovas turi pateikti teismui tikrą situaciją atitinkančius dokumentus ir faktus, o ypač tais atvejais, kai prašymas dėl LAP taikymo pateikiamas neinformuojant atsakovo. Taigi matome, jog, kaip ir Bulgarijos atveju, ir skirtingai nei Lietuvoje, pagal Anglijos ir Velso civilinio proceso praktiką, ieškovas privalo pateikti tam tikrus duomenis dėl būtinumo taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Kaip minėta anksčiau, analizuojant Bulgarijos teisę bei, kaip teigiama ir kai kurių Anglijos teisės apžvalgininkų, tai šiek tiek priartina laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procesą prie bylos išsprendimo iš esmės.

Įstatymų komentare taip pat pabrėžiama, jog ieškovai paprastai reikalaujami „pažadėti“ („to promise“) kompensuoti atsakovui bet kokius nuostolius, sukeltus laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kai

paaikėja, jog jos neturėjo būti taikytos. Tokiu būdu atsakovui yra pripažįstama nuostolių atlyginimo reikalavimo teisė. Kita vertus, mums, kaip kontinentinės teisės atstovams gana nepatikimai ir netgi neteisiškai skamba teisinis įpareigojimas pasižadėti atlyginti nuostolius. Nepaisant šio, mums neipras-ta, žodinio formulavimo, taip Jungtinės Karalystės teisė veikia užtikrindama interesų pusiausvyrą LAP taikymo procese.

Kaip ir Lietuvoje, Anglijoje ir Velse laikinosios apsaugos priemonės taikomos neinformavus atsakovo, jei teismas nusprendžia, jog yra priežastis atsakovo neinformuoti, kas, kaip matome, aktyviai taikoma jau ne pirmoje Europos Sąjungos valstybėje narėje. Tačiau Jungtinėje Karalystėje tokios laikinosios apsaugos priemonės negali tęstis ilgiau negu septynias dienas, ir po šio periodo reikalingas kitas teismo įsakymas, laikinosioms apsaugos priemonėms pratęsti. Posėdyje dėl pratęsimo paprastai dalyvauja ir atsakovas. Toks teisinis reguliavimas iš esmės skiriasi nuo anksčiau analizuotų Bulgarijos ir Lietuvos teisinių reguliavimų ir, autorių nuomone, užtikrina atsakovo teisę būti teismo išklauptam, kai tuo tarpu Bulgarijos ir Lietuvos civilinių procesų kodeksuose nustatomas reguliavimas sukelia diskusijų dėl šio principo, o ir interesų pusiausvyros, apsaugos.

Jungtinės Karalystės laikinųjų apsaugos priemonių taikymo institute interesų pusiausvyros sąvoka įvardijama „naudos pusiausvyra“ („balance of convenience“). Nurodoma, jog itin sudėtingų bylų procese, teismas turi pasverti nuostolius ir žalą, kurią patirs ieškovas, jei laikinosios apsaugos priemonės nebus pritaikytos, ir palyginti tai su atsakovo turėsimais nuostoliais. Tai padarius, ir jeigu viena iš šalių nebus pajėgi atlyginti kiliančių nuostolių, taip pat jeigu kompensacija bus itin sunkiai apskaičiuojama (tarkim, jeigu nuostoliai bus verslo reputacijos sugadinimas), teismas gali atsisakyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

Manytina, jog Jungtinės Karalystės teismai turi daugiau laisvės spręsti, kada laikinųjų apsaugos priemonių netaikyti, ir tokia diskrecijos laisvė yra akivaizdžiai naudinga interesų pusiausvyros apsaugai.

Ispanijos 2010 metų Civilinio proceso akto 721 straipsnyje, kuris yra pirmojoje dalyje, reglamentuojančioje laikinąsias apsaugos priemones, pirmiausiai nedviprasmiškai nurodo, jog jokiais sąlygomis negalimas laikinųjų apsaugos priemonių taikymas *ex officio*. Net ir viešojo intereso apsauga nesuteikia teismui teisės savarankiškai nuspręsti dėl LAP taikymo, kai šalis nėra pateikusi prašymo. Kaip ir Bulgarijoje bei Jungtinėje Karalystėje, tačiau skirtingai nei Lietuvoje, ieškovas privalo pateikti tam tikrus įrodymus, bei dokumentus, liudijančius LAP taikymo būtinybę. Įstatymas formuluoja bendrą taisyklę, jog laikinosios apsaugos priemonės negali būti pritaikytos neišklausius atsa-

kovo, ir tik išimtiniais atvejais tokia situacija yra leidžiama. Be abejonės, ieškovui taip pat suteikiama teisė per dvidešimt dienų skusti tokį sprendimą dėl LAP taikymo. „Privalomas nuostolių išreikavimas“ numatomas, kai dėl panaikintų laikinųjų apsaugos priemonių atsiradus atsakovo nuostoliams ieškovas gera valia jų neatlygina, nedelsiamai įvykdomas privalomas (priverstinis) atlyginimas.

Išvados

1. Lietuvoje, kaip gana jaunoje teisinėje sistemoje, atsakovui suteikiamos jo interesų gynimo priemonės LR civilinio proceso kodekse bei LR teismų praktikoje neatspindi realios padėties, jog nors ir implicitiškai, tačiau realiai ieškovo interesams yra suteikiama pirmenybė atsakovo interesų apsaugai. Įstatyminis reguliavimas yra ne itin išsamus, o teisminė praktika – akivaizdžiai nenuosekli.
2. Palyginus Lietuvos teisinį reglamentavimą su ispaniškuoju, angliškuoju ir bulgariškuoju matome, jog Ispanijoje dėl teismui nesuteikiamos teisės taikyti laikinąsias apsaugos priemones *ex officio* bei reikalavimo pateikti įrodymus prieš taikant LAP pateikimas, bendrąja taisykle laikomo atsakovo informavimo, manytina, jog atsakovo interesai šioje šalyje atsveria ieškovo interesus smarkiau nei Lietuvoje ar Bulgarijoje. Jungtinėje Karalystėje, kita vertus, teismui papildomai suteikiama plati diskrecijos teisė netaikyti laikinųjų apsaugos priemonių dėl naudos pusiausvyros nebuvimo, tai yra ta pati, tik kitais žodžiais pasakyta interesų pusiausvyra. Manytina, jog Lietuvos ir Bulgarijos teisinės sistemos, yra dar jaunos ir besivystančios, kai tuo tarpu vakarų Europos šalys jau yra suformavusios stabilesnę ir labiau subalansuotą teisinį reguliavimą. To priežastimis galime laikyti tiek istorines situacijas, tiek ekonominių valstybių vystymąsi, o labiau subalansuotas teisinis reguliavimas gali tapti pavyzdžiu tobulinant mūsų teisinę bazę.
3. Dabartinė laikinųjų apsaugos priemonių taikymo teisinė bazė bei teismų praktika suponuoja tam tikrų pokyčių iniciavimą. Tačiau net ir pritaikius vienokius ar kitokius pakeitimus teorinių nusižengimų nuo pamatinių interesų pusiausvyros dėsnių vis tiek nebus išvengta, o visiškas balansas laikinųjų apsaugos priemonių kontekste nėra įmanomas dėl laikinųjų apsaugos priemonių prigimties.

Literatūra

1. Driukas, A., Valančius V., (2006). *Civilinis procesas: teorija ir praktika*, t. 2, Vilnius: Teisinės informacijos centras.
2. Frederick G. McKean, „Balance of Convenience Doctrine“, *The Dickson Law Review* (1934, 1935, 39

(211).

3. Laužikas, E., Mikelėnas, V., Nekrošius, V. (2003). *Civilinio proceso teisė*, t. 1, Vilnius: Justitia.
4. Lietuvos Respublikos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. Valstybės žinios, 1999, Nr. 50-1598.
5. Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodeksas. Valstybės žinios, 2002, Nr. 36-1340.
6. 1964 m. LR Civilinio proceso kodeksas Valstybės žinios, 1994, Nr. 93-1809.
7. 1952 m. Tarptautinė konvencija „Dėl kai kurių taisyklių, susijusių su laivų areštu, suvienodinimo“, 1952-05-10. Valstybės žinios, 2002, Nr. 45-1712.
8. 2011 m. Lietuvos Aukščiausiojo teismo Bendrųjų klausimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo apžvalga Nr. AC-34-2 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
9. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2011-12-14 nutartis byloje Nr. 3K-3-500/2011 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
10. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013-11-27 nutartis byloje Nr. 3K-3-607/2013 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
11. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014-01-23 nutartis byloje Nr. 3K-3-63/2014 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
12. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014-01-03 nutartis byloje Nr. 3K-3-115/2014 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
13. Lietuvos Apeliacinio teismo 2007-10-18 nutartis byloje Nr. 2-652/2007 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
14. Lietuvos Apeliacinio teismo 2008-04-17 nutartis byloje Nr. 2-254/2008-04-17 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
15. Lietuvos Apeliacinio teismo 2008-04-17 nutartis byloje Nr. 2-285/2008-04-17 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
16. Lietuvos Apeliacinio teismo 2008-12-04 nutartis byloje Nr. 2-916/2008 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
17. Lietuvos Apeliacinio teismo 2008-12-31 nutartis byloje Nr. 2-949/2008 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
18. Lietuvos Apeliacinio teismo 2009-06-04 nutartis byloje Nr. 2-663/2009 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
19. Lietuvos Apeliacinio teismo 2009-06-18 nutartis byloje Nr. 2-698/2009 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
20. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010-01-14 nutartis byloje Nr. 2-25/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
21. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010-01-14 nutartis byloje Nr. 2-48/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
22. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010-09-09 nutartis byloje Nr. 2-1075/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
23. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010-11-25 nutartis byloje Nr. 2-2174/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
24. Lietuvos Apeliacinio teismo 2010-12-19 nutartis byloje Nr. 2-1539/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
25. Vilniaus apygardos teismo 2010-03-19 nutartis byloje Nr. 2S-430-492/2010 [elektroninė versija]. <http://www.infolex.lt/>.
26. Case C-261/90, *Reichert and Kockler v. Dresdner Bank*, European Court of Justice, [1992], ECR I-02149. <http://eur-lex.europa.eu/>.

27. The Civil Procedure rules (of Supreme Court, of England and Wales, County courts), (1998 No. 3132 (L. 17)). <http://www.legislation.gov.uk/>.
28. De Enjuiciamiento Civil, (Publicado en BOE núm. 7 de 08 de Enero de 2000). <https://www.boe.es/>.
29. Граждански процесуален кодекс (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2005 г., в сила от 01.09.2005 г). <http://www.maxconsult.bg/>.
30. Закон за задълженията и договорите, доп., бр.50 от 30.05.2008 г., в сила от 30.05.2008 г. <http://www.leasing-bulgaria.org/>.
31. „Fact sheet – Interim measures“, European Court of Human Rights, Press Unit (January, 2013)). <http://www.echr.coe.int/>.
32. Rules of Procedure of the Court of Justice of 29 September 2012 [OJL 265]. <http://eur-lex.europa.eu/>.
33. European Judicial Network in civil and commercial matters, https://e-justice.europa.eu/content_interim_and_precautionary_measures-78-ew-en.do?member=1.
34. Interim Injunctions, Pinsent Mansons law firm guide, <http://www.out-law.com/en/topics/dispute-resolution-and-litigation/injunctions/interim-injunctions/>.

THE BALANCE OF INTEREST OF PLAINTIFF AND DEFENDANT WITHIN THE CONTEXT OF INTERIM MEASURES APPLICATION: THEORETICAL AND PRACTICAL PROVIDENCES

Summary

In Lithuania, majority of practicing lawyers, while representing interests of their clients and filing the claims to the courts, are usually requesting for the application of interim measures. Interim measures are meant to prevent the situation of potential transfer of the property to the third parties, or burdening the implementation of the forthcoming decision of the court in any other way. It is worth noting, that requests to apply the interim measures are mostly unfounded, or not reasoned with sufficient evidence. Applications for interim measures are very often simply a part of a template of any civil suit, used uniformly for any kind of claims and not individualized. However, when applying interim measures it is necessary to take into consideration not only the sum of the claim, but the financial status of the respondent, and many of other circumstances of every single individual case. The pattern of “blind” application of interim measures calls for many questions. In this paper we are examining the procedure of interim measures application, looking at it from the perspective of the balance of interest of different parties, and the changes of their statuses and this balance, once the claim for damages caused by interim measures is filled. Lithuanian legislation is compared to provisions of civil procedure laws of Bulgaria, United Kingdom and Spain. This comparison allows to establish, whether these countries have dealt with the issue in more efficient way.

Keywords: interim measures, balance of interest, equality.

Informacija apie autorius:

Lektorė **Giedrė SUBAČIŪTĖ-DULINSKIENĖ**, Kauno kolegija, Vadybos ir ekonomikos fakultetas, Teisės katedra. El. paštas: giedre.subaciute@go.kauko.lt

Einius MIRINAVIČIUS, advokatų kontora MILINIS IR PARTNERIAI, teisininkas. El. paštas: einiusmr@gmail.com.

Lektorius **Haroldas JUŠKA**, Kauno kolegija, Vadybos ir ekonomikos fakultetas, Teisės katedra. El. paštas: haroldas.juska@go.kauko.lt